

A negyvennyolcas forradalmi időkben a költő szerencsecsillaga váratlanul felragyogott: kinevezték egyetemi tanárnak. Arra azonban sohasem került sor, hogy katedráját el is foglalja. A szabadságharc gyors bukása után ismét megélhetés nélkül maradt, és a magyar irodalmi lapok megszűnésénél, hírlapírással sem foglalkozhatott.

Így került sor másodszer is arra, hogy az Egyetemi Könyvtár szolgálatába lépjen. 1850. január 25-én nevezték ki „könyvtári második tisztnak”. A költő 1850. február 3-án kelt, Toldyhoz intézett levelében köszöni meg a kinevezést, s egyben jelenti, hogy sajnos, egészségi állapota még nem engedi meg, hogy hivatalát elfoglalja.

Garay egészsége ugyanis a szabadságharc bukásával együtt hanyatlott le. Pest bombázása, majd a bécsi kormány rémuralma idegeit tönkretette, s emellett köszvényes, reumatikus fájdalmak is kínozták. Tody 1850. április 11-én jelenti, hogy Garay nemrég felgyógyult ugyan, de a hideg könyvtárteremben még kíméltre szorul. A folyóiratolvasó, mint akkor nevezték: *journalzsoba* felügyeletét bízták rá, de felgyógyulása nem bizonyult tartósnak. 1851 novemberében már látása is annyira meggyengült, hogy nem tudott sajátkezű levelet írni, és hónapokig nyomta az ágyat.

Sajátságos módon Toldy Ferenc, aki pedig mindig megértő támogatója volt, ekkor kíméletlen hangú, hivatalfőnöki levelet írat a nagybeteg költőnek. „Miatán többszöri hivatalos felszólításom, s barátságos intésem dacára Ön mégis folyvást késik kötelezéseinek eleget ten-

ni, s a könyvtári szünnapokon a journalzsobában jelen lenni...”, ha Ön máától fogva csak egy óranegyedet von is le a hivatalos órákból... kénytelen leszek feledezésemre az egyetemi tanácsnak jelentést tenni. Ne feledkezzék meg Ön azon... rendeletekről, melyek a hosszasan beteg tisztviselőknél még most is erőben vannak, s hogy Ön két év óta, s így kineveztetésétől fogva... semmi szolgálatot a könyvtárnak nem teszen...”

A levél 1852. február 23-án kelt, s Toldy, aki váratlan módon ilyen fényesítően követeli a nagybeteg „hivatali köteleességeit”, már áprilisban maga kénytelen jelenteni a tanácsnak, hogy Garay mennyire beteg: agybántalmi vannak és szeme teljesen elgyengült. Az orvos a szabad levegőn való mozgást tanácsolta.

De sem főnöki szigor, sem orvosi tanács nem segített. A költő, anélkül, hogy állapota megjavult volna, 1853. november 5-én meghalt. A „köteleességmulasztó” könyvtártisztet a könyvtár udvarán rávatalozták fel, s koporsóját az akkori tudományos és irodalmi élet kiválóságai vették körül. Meg az egyetemi ifjúság lobogó fákljai.

Özvegye azonban hiába kér férje könyvtárosi szolgálataira hivatkozva kegydíjat a nemzetet elnyomó, Bach-féle kormányzat hivatalos hatóságaitól, kérését ridegen elutasítják. Csak két év múlva, 1855. október 19-én fizetnek ki neki 400 forint végkielégítést az egyetemi alapból. Azonban ekkorra már az ország lakossága 10 000 forintot gyűjtött össze a hazáját szolgáló, felejthetetlen költő, Garay János árváinak.

Dümmertth Dezső

## AZ ÜDÜLŐK KÖNYVELLÁTÁSÁRÓL

Az elmúlt évben hozott kormányhatározat értelmében a szervezett üdültetésben résztvevő vállalati üdülők a SZOT tulajdonába kerültek. Ennek következtében az üdülők könyvellátása is a SZOT feladatává vált.

A határozat értelmében igazgatóságunk, a SZOT Északbalatoni Üdülési és Szanatóriumi Igazgatósága szerződést kötött az Állami Könyvterjesztő Vállalat Könyvtárellátójával, amely folyamatosan fogja szállítani a legújabban megjelent könyveket. Így sikerült elérnünk, hogy korábban egy helyben topogó könyvtáraink ellátása és felfrissítése ma már folyamatosan történik a legújabb irodalmi termékekkel. Vendégeink ezt aényt hálaán nyugtázzák és örömmel válogatnak a könyvtárakban.

Felfrissültek a könyvtárak, és ezzel párhuzamosan korszerűsítettük az olvasók kiszolgálását is. Az Északbalatoni Igazgatóság területén a hévízi központi könyvtárban kísérletképpen bevezettük a szabadpolcos rendszert. Ezt az intézkedést az olvasók háláán fogadták, és a kölcsönzők száma ugrásszerűen megnőtt. A könyvtárosok részéről ugyan volt némi ellenállás, amit azzal indokoltak, hogy félnek a könyvek összekeverésétől. Ennek megelőzésére a könyvekre címke került a megfelelő raktári jelzettel, sőt a különböző műfajú könyvek megkülönböztetésére a színscíkos jelölés bevezetését is tervezzük.

Czurda János